

■ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

УДК 33.336.5

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНУ: СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО РОЗРОБКИ ПРОГРАМИ ЗАХОДІВ ПІДТРИМКИ ВНУТРІШНІХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ©

А.В. ПУТІНЦЕВ,
кандидат економічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри
фінансів та кредиту
Таврійського національного університету
імені В. І. Вернадського

Визначено теоретичні підходи до основ формування соціально-економічної політики держави. Розглянуто її сутність, функції та цілі. У межах прикладних аспектів соціально-економічної політики держави розроблено програму заходів підтримки внутрішньо переміщених осіб на основі системного підходу. Запропоновано пріоритетні заходи організаційного, нормативно-правового, фінансово-економічного, соціально-медичного та інформаційного механізмів, що сприятимуть створенню цілісної системи соціально-економічної підтримки і захисту внутрішньо переміщених осіб. Вважаємо, що враховуючи та систематизуючи закордонний досвід, окремі ініціативи українського уряду, а також громадських організацій, можна стверджувати, що актуальною для України сьогодні може стати реалізація зваженої комплексної політики, що охоплювала б усі аспекти життя вимушених переселенців. Комплексна система заходів має бути орієнтована на конкретні цільові групи населення, що потребують підтримки з боку держави, чим і зумовлена необхідність розробки, прийняття й виконання спеціальних програм надання соціально-економічної підтримки.

Ключові слова: соціально-економічна політика держави, фінансування, грошова допомога, соціально-економічні програми, робочі місця, державна підтримка, працевлаштування.

Літ.: 9.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки і суспільства ставить принципово нові завдання у сфері соціально-економічної політики. Аналіз теоретичних підходів до проблеми соціально-економічної політики свідчить, що широкого розповсюдження серед учених дістала думка, згідно з якою соціально-економічна політика охоплює рішення і заходи, які зачіпають усі сторони життя членів суспільства, включаючи такі напрями, як сприяння розвитку виробництва споживчих товарів і послуг, будівництво і продаж житла, формування фондового ринку з можливістю отримання доходів населенням на вкладений капітал тощо.

На сучасному етапі суспільно-політичного життя Україна вперше зіткнулася з проблемою внутрішньо переміщених осіб (далі ВПО). Переселенці, які здебільшого відчутно постраждали матеріально, зіштовхуються із цілою низкою проблем правового, майнового, соціального та соціокультурного характеру. Для розробки адекватних інструментів державно-економічного управління, які б могли швидко дати позитивні результати в умовах обмежених ресурсів, необхідно звернутися до сучасних наукових напрацювань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретико-методичним підґрунтям розв’язання окресленої проблеми стали наукові праці таких вітчизняних і зарубіжних дослідників, як Ю. Арутюнян, Ю. Бромлей, Дж. Беррі, В. Грищенко, О. Зайцева, І. Зверева, А. Капська, Ю. Моргун, О. Малиновська, Я. Овсяннікова, О. Ольхович, О. Піскун, А. Похлебаєва, Г. Солдатова, А. Фернхем, К. Халепа, А. Шацька, Л. Шестак; зарубіжних науковців Г. Гудвін-Гілл, Р. Дженнінгс та інші.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження – у рамках прикладних аспектів соціально-економічної політики держави розробити програму заходів підтримки ВПО на основі системного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасна соціально-економічна політика має зовнішній і внутрішній аспект. Це зумовлено, з одного боку, її соціальною затребуваністю і прихильністю до найбільш гострих і актуальних соціальних проблем (соціальна стабільність, соціальна нерівність, добробут населення тощо), з іншого – тим, що соціально-економічна політика у всіх своїх проявах у більшості вирішуваних питань знаходиться під відповідальністю держави. Зовнішній аспект соціальної політики у більшості випадків має декларативний характер (спрямована на підтримку слабозахищених груп і верств населення), внутрішній – відповідає за реальне вирішення соціальних питань [8, с. 61]. Соціально-економічну політику можна також визначати і як інструмент, що дозволяє створити умови для соціальної та економічної активності громадян, зберегти культурні та історичні цінності країни, вона відіграє важливу роль в реалізації цілей і завдань стратегії розвитку держави.

Соціальною функцією і метою соціальної політики є вирішення проблем, що виникають у суспільстві. Економічна функція соціальної політики полягає в регулюванні матеріального споживання товарів і послуг, перерозподілі ресурсів між індивідами і соціальними групами з метою досягнення стандартів життя. Прийнятні матеріальні стандарти споживання встановлюються суспільством, виходячи з його цінностей і рівня економічного розвитку. При цьому інструменти, якими користується держава або її суспільні інститути, найчастіше мають економічний зміст. Основними напрямками соціально-економічної політики, на думку ряду науковців, є: захист рівня життя населення від підвищення цін через використання різних форм компенсацій і проведення індексації; надання допомоги найбільш незаможним родинам; надання допомоги у випадку безробіття; здійснення політики соціального страхування, встановлення мінімальної заробітної плати для працюючих; забезпечення переважно за рахунок держави розвитку освіти, охорони здоров’я, захист навколишнього середовища; надання допомоги в одержанні громадянами кваліфікації; надання відповідно до чинного законодавства гарантій процесу трудової діяльності (дотримання тривалості робочого дня, надання оплачуваних відпусток, створення профспілок тощо) [9, с. 502].

На основі аналізу взаємовідносин держави, підприємств і населення у соціальній сфері серед функцій соціально-економічної політики С. Корецька визначає такі: збалансованості; перерозподільна; відтворювальна; стимулююча; регулююча; адаптивна; розвивальна [8, с. 56-60; 87-88]. Даний перелік доцільно доповнити такими функціями соціально-економічної політики, які спрямовані на забезпечення соціальної безпеки і передбачають можливість поєднувати індивідуальні та суспільні інтереси: 1) розподільна: а) розподіл влади в економіці (власності), який визнавався б більшістю справедливим, що не потребує боротьби за переділ; б) розподіл економічних ресурсів і економічного ефекту, який більш-менш влаштовує переважну більшість населення. Від розподілу економічних ресурсів вирішальним чином залежать матеріальні умови життя людей у суспільстві, можливості вирішення проблем різних соціальних груп; 2) забезпечення політичної стійкості влади – такий розподіл реальної участі соціальних груп і класів у політичних рішеннях, який утримував би домінуючий вплив у владі панівного класу; 3) забезпечення суспільством і державою необхідного і достатнього рівня соціальної захищеності як населення в цілому, так і кожної з його соціальних груп. Усі вищезазначені функції переплетені між собою і в комплексі впливають на соціально-економічну ситуацію.

Цілі соціально-економічної політики, які визначаються при її формуванні, досягаються за допомогою використання суб'єктами соціально-економічної політики різних важелів, механізмів та інструментів. Основними з них є:

- законодавча і нормативна база. Вона формується законодавчою гілкою державної влади і визначає загальні напрями соціальної політики. Розробку нормативних матеріалів поточного характеру в рамках відповідних законодавчих документів здійснюють законодавчі, виконавчі структури, а також місцеві органи управління;

- фінансово-кредитний механізм. Визначається, як правило, законодавчою і виконавчою гілками державної влади і встановлює порядок створення і використання фінансових ресурсів, призначених для забезпечення заходів соціальної політики, а також діяльність структур, що здійснюють ці функції; податкові важелі та стимули (пільгове оподаткування). Використовуються в межах своєї компетенції виконавчими структурами різних рівнів з метою орієнтації роботодавців на здійснення соціальної політики, а також членів суспільства на користь розвитку діяльності, що дозволяє підвищити рівень своєї соціальної захищеності за рахунок власних зусиль;

- адміністративні рішення. Використовуються органами державного управління різних рівнів (в першу чергу місцевими) і роботодавцями. Це рішення, відповідно до яких суб'єкти соціальної політики приймають на себе зобов'язання здійснювати соціальну підтримку населення на рівні, що перевищує встановлений у законодавчому порядку, рішення, що змінюють порядок соціальної підтримки окремих категорій населення тощо;

- політичні методи. Використовуються профспілками, суспільно-політичними рухами і партіями, меншою мірою – владними структурами. Зводяться в основному до лобювання тих або інших рішень, пов'язаних із соціальною політикою, а також до організації та проведення мітингів і страйків із висуненням їх учасниками соціально-економічних вимог.

Структура соціально-економічної політики не залишається незмінною і залежить від цілого ряду причин, зокрема економічних і зовнішніх. Агресія Росії проти України, результатом якої стала втрата нею Кримського півострова, оголила ряд серйозних економічних та соціальних проблем і одночасно породила нові.

Незважаючи на значний інтерес різних представників держави до проблем формування соціально-економічної політики, теоретичні та методологічні розробки цього питання присвячено лише окремим його аспектам. Так питання системного підходу до розробки програми (плану) заходів підтримки внутрішніх переселенців залишається актуальним. І ефективність його вирішення, на нашу думку, залежить не тільки від аналізу власних помилок, досягнень, результатів, а й від оцінювання досвіду країн, які мали подібні проблеми, та доцільності його використання в Україні.

Якщо узагальнити існуючий досвід, що декларується у нормативно-правових актах різних країн, у сфері формування політики підтримки вимушених переселенців, за дослідженням І. А. Войналович, М. О. Кримоваї, Л. В. Щетініної [1] його умовно можна поділити на такі предметні групи, що вирішують ті чи інші проблеми:

1. *Забезпечення тимчасовим і постійним житлом* є однією з головних проблем, з якою стикається країна при стихійному, вимушеному переселенні. З цього питання досвід країн є схожим і передбачає першочергове забезпечення переселенців тимчасовим житлом з наявного житлового фонду, а також їх розселення в адміністративних будівлях і спеціально створених тимчасових поселеннях. Стосовно отримання постійного житла, існує дві паралелі вирішення проблеми. Перша паралель, це розселення у спеціально побудованих котеджних містечках або відремонтованих квартирах. У більшості випадків котеджні містечка будуються у сільській місцевості або в містах з невеликою щільністю проживання населення. Окрім надання у користування житла, зазначені будинки оснащуються мінімальною кількістю побутових приладів і меблів. Відповідно до законодавства досліджуваних країн за спеціально збудованим житлом зберігається статус муніципального, воно надається у власність до моменту відновлення влади на окупованій території та відбудови пошкодженого житла під час бойових дій. Друга паралель, це надання грошових компенсацій за втрачене та частково зруйноване житло, чи безвідсоткової позики на придбання житла.

2. *Забезпечення прав зайнятості.* На жаль, українське законодавство не містить положень щодо можливостей забезпечення та збереження прав зайнятості для тимчасових переселенців. Проте ця проблема є однією із першочергових, адже її вирішення є певним важелем для розв'язання й інших проблем, пов'язаних із матеріальним забезпеченням вимушених переселенців. Дослідження практики інших країн у цій сфері свідчать, що більшість з них дотримувались політики збереження існуючих форм стимулювання зайнятості та стандартів надання соціальної допомоги у зв'язку з безробіттям. Виняток становили лише окремі процедури відновлення стажу осіб, які були незаконно звільнені, а також спрощення процедур працевлаштування, що дозволяло влаштовуватись на нову роботу за відсутності трудової книжки. Окрім того, у всіх країнах, як окрема форма стимулювання самозайнятості населення, передбачено безкоштовне надання переселенцям сільськогосподарських ділянок.

3. *Надання грошової матеріальної допомоги* виконує функцію підтримки мінімального рівня доходу найуразливіших верств населення, серед яких пенсіонери, інваліди, багатодітні сім'ї та інші. Розповсюдженим в усіх країнах заходом щодо підтримки належного рівня життя переселенців є окремі податкові пільги та часткові компенсації вартості комунальних послуг.

4. *Проблеми соціального забезпечення* майже в усіх країнах вирішуються на основі існуючих соціальних гарантій у країні. За усіма переселенцями зберігається право на безкоштовну середню освіту, медичне обслуговування та пенсійне забезпечення.

5. *Інституціональне забезпечення вирішення проблем переселенців у країні.* Реалізація проектів підтримки тимчасових переселенців потребує не лише нормативно-правового та фінансового підґрунтя, а й інституціонального забезпечення.

6. *Забезпечення умов повернення до попередніх місць проживання* – питання, що може стати достатньо актуальним у майбутньому. Більшість вимушених переселенців, з часом, по завершенню бойових дій та окупації, виявлять бажання повернутися до місць їх попереднього проживання. Враховуючи те, що частина будинків, а також інфраструктура міст і селищ Донецької та Луганської області є частково пошкодженими або знищеними, актуальним залишається питання реалізації програм відновлення інфраструктури регіонів і житла.

Враховуючи та систематизуючи закордонний досвід, окремі ініціативи українського уряду, а також громадських організацій, можна стверджувати, що актуальною для України сьогодні може стати реалізація зваженої комплексної політики, що охоплювала б усі аспекти життя вимушених переселенців. У цьому випадку актуальною може стати реалізація системи заходів, що охоплювали б усі сфери життя переселенців.

У цілому, ми погоджуємося з думкою І. А. Войналович, М. О. Кримоваї, Л. В. Щетініної, що соціально-економічні наслідки перебування окремих територій в окупації та проведення антитерористичної операції наразі чинять вагомий вплив на соціально-економічний розвиток держави. Вони ж зумовлюють велику кількість вимушених переселенців та актуалізують питання захисту їх прав, створення належних умов їх життєдіяльності в регіонах розселення. Загострення проблем тимчасових переселенців і дослідження зарубіжного досвіду у їх вирішенні свідчать про необхідність негайних дій держави щодо формування законодавчої бази для: отримання статусу вимушеного переселенця, отримання житла, забезпечення прав зайнятості, отримання соціального забезпечення (освіта, охорона здоров'я і т.д.), створення умов повернення до попередніх місць проживання [1, с. 257]. Слушною в цьому напрямі є пропозиція Е. Лібанової, яка пропонує створити дві різні програми – першу орієнтовано на тих ВПО, які планують повернутися на місце свого постійного проживання (Крим, Схід України), і її основним завданням має бути надання тимчасового житла, а другу – на тих, які не планують повертатися додому і прагнуть максимально адаптуватися до умов проживання на територіях переселення. Можливості для першої програми науковець пропонує такі: пристосування вже наявних місць компактного проживання до умов осінньо-зимового періоду; створення умов для оформлення комунальної оренди у власників помешкань і знаходження відповідних джерел фінансування; відновлення військових містечок як осередків тимчасового проживання. Можливості для другої програми – переселення з місць скупченого розташування до окремих квартир/будинків; інвентаризація можливостей прийняти на постійне/тривале проживання за окремими районами і поселеннями; зведення житла для цільових професійних груп у поселеннях, де відчувається брак пропозиції відповідної робочої сили [2, с. 20].

Варто зазначити, що попри вжиті заходи щодо забезпечення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб, експерти сходяться на думці, що всі зусилля поки що зводяться до надання допомоги, але насправді потрібно інше – програми, у формуванні та реалізації яких переселенці самі братимуть активну участь.

Слід звернути увагу на те, що внутрішні переселенці стикаються з комплексом проблем, які пов'язані з вимушеною міграцією і потребують системного підходу до вирішення. Серед основних з цих проблем слід відзначити такі: втрата більшості майна та усталених соціальних зв'язків; знищення або пошкодження житла; проблеми, пов'язані з відсутністю житла на новому місці; втрата документів; проблеми з працевлаштуванням і адаптацією до регіонального ринку праці; труднощі з отриманням на новому місці пенсій чи матеріальної допомоги, отриманням доступу до заблокованих банківських рахунків; проблеми адаптації та інтеграції на новому місці.

Одним з ключових питань є працевлаштування ВПО. Наразі, на жаль, не впроваджено комплексної програми з їх працевлаштування. Робота з працевлаштування ведеться одразу декількома ініціативами за підтримки міжнародних донорів. Проте вони не можуть покрити потреби всіх ВПО, яким потрібна робота.

Поява великої кількості внутрішньо переміщених осіб створила додаткову напругу на ринках праці регіонів переселення. Разом з тим, переселенці мають значний сформований людський капітал, потенціал якого повністю не використовується на тих територіях, де вони перебувають. Високий професійно-кваліфікаційний потенціал ВПО міг би стати чинником інноваційного розвитку регіонів України, економіка яких вкрай потребує модернізації. Потенційним джерелом фінансування модернізації наявної виробничої бази чи побудови нових високотехнологічних підприємств є іноземні інвестиції. Процес входження ПП має бути максимально спрощеним, але із обов'язковим урахуванням природоохоронних стандартів. Участь міжнародних організацій може полягати у допомозі пошуку найефективніших для інвестування видів економічної діяльності для залучення інвестицій.

Питання працевлаштування – одне з головних для внутрішньо переміщених осіб. Сприяння працевлаштуванню та самозайнятості повинно здійснюватись різноманітними шляхами: формуванням навичок ефективного пошуку роботи; професійною перепідготовкою та підвищенням кваліфікації з урахуванням господарської специфіки приймаючого регіону та актуальних потреб ринку праці; створенням можливостей для відновлення чи започаткування підприємницької діяльності ВПО; пошуком можливостей тимчасової зайнятості, у тому числі для жінок; вивчення резервів роботи на умовах мінівахти, дистанційної праці, громадських робіт тощо.

Серед працездатної частини ВПО значною є питома вага молоді, найбільш мобільної та креативної частини трудових ресурсів, здатної до нових видів діяльності. Сприяння працевлаштуванню цієї категорії ВПО, а також жінок, які суттєво переважають у статевій структурі переселенців, має стати пріоритетним напрямом діяльності для державних органів влади, та громадських організацій.

З метою вирішення проблеми працевлаштування передбачалося розпочати з 2016 року виплату одноразової допомоги ВПО для організації підприємницької діяльності. Уряд покладає великі надії на залучення інвестицій та волонтерських коштів, які б дозволили розширити сферу застосування праці ВПО. Однак, як зауважують О. В. Балуєва і О. О. Чуприна, кількість волонтерських коштів постійно зменшується, до того ж вони використовуються на забезпечення таких першочергових потреб ВПО, як підготовка дітей до школи, а міжнародні організації нині не готові фінансувати масштабні програми з працевлаштування [7, с. 21].

Взагалі, слід підкреслити, що сьогодні існує потреба у формуванні концепції захисту й підтримки ВПО та формуванні національних інструментів надання допомоги.

Висновки. Виходячи з вищесказаного, можна зробити декілька висновків.

По-перше, сукупність негативних процесів, що відбуваються в даний час в Україні несе в собі серйозну загрозу соціально-економічному розвитку і різко посилює необхідність використання принципово нових підходів до оптимізації існуючого механізму формування і реалізації соціально-економічної політики з урахуванням міжнародних стандартів і сучасних умов. Запропоновані методологічні аспекти побудови структури механізму формування і реалізації соціально-економічної політики є основою системної трансформації соціальної політики в Україні, спрямованої на підвищення її результативності.

По-друге, сьогодні основні зусилля уряду повинні концентруватися на розробці та ефективному впровадженні стратегії соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб, яка передбачатиме, насамперед, інтеграцію внутрішньо переміщених осіб в соціум, тобто створення нових робочих місць та будівництво повноцінного житла. Сьогодні настав час впроваджувати більш ґрунтовні програми, які матимуть не коротко-, а середньостроковий характер не лише за часом реалізації, а й за строком отримання результатів. Стратегія має бути спрямована не тільки на підтримку зайнятості для вимушених переселенців, але й сприяти соціально-економічному розвитку місцевих громад шляхом використання наявного людського потенціалу переміщених осіб: їх доволі високої соціальної та територіальної мобільності, економічної активності, інтелектуального та демографічного потенціалу. Поряд з максимальним залученням переселенців до суспільного життя територій їх тимчасового перебування, необхідно через ЗМІ та інші можливості всіляко запобігати упередженому сприйняттю переселенців місцевим населенням виключно як осіб, налаштованих на сепаратизм.

По-третє, для ефективнішого вирішення проблем адаптації внутрішньо переміщених осіб і використання їх позитивного потенціалу у межах різних територій України доцільно реалізувати наступні заходи:

1. Вивчення та облік (зокрема методами статистичних спостережень та соціологічних опитувань) потреб та намірів ВПО для найбільш ефективного задоволення їх потреб і залучення їх потенціалу в інтересах громад.

2. Вироблення та прийняття державної та регіональних програм так званого «стійкого розселення» внутрішньо переміщених осіб, в т.ч. аналіз можливості створення програм приватизації тимчасового житла.

3. Створення реєстру об'єктів нерухомості (незавершених будівництв, покинутих житлових будинків, ліквідованих військових містечок, котеджних містечок тощо, новостворених модульних будинків для тимчасового проживання), напрацювання моделей надання їх в оренду/власність вимушено переміщеним особам на пільгових умовах.

4. Створення соціального житлового фонду у містах (гуртожитки, квоти у новобудовах тощо) для надання в оренду вимушено переміщеним особам на пільгових умовах.

5. Стимулювання створення нових робочих місць на контрольованих Україною територіях Донецької та Луганської областей, у регіонах, що межують з Донбасом, а також в інших регіонах України.

6. Створення можливостей для проведення професійної перепідготовки та підвищення кваліфікації внутрішньо переміщених осіб з урахуванням промислової специфіки регіону, де вони знаходяться, та актуальних потреб ринку праці.

Список використаних джерел

1. Войналович І.А., Кримова М.О., Щетініна Л.В. Вимушені переселенці: зарубіжний досвід, стан та реалізація їх прав в Україні. Соціально-трудова відносина: теорія та практика : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», Ін-т соц.-труд. відносин ; редкол.: А. М. Колот (голова) [та ін.]. Київ : КНЕУ, 2014. № 2. С. 250-258.
2. Лібанова Е. М. Вимушене переселення з Донбасу: масштаби та виклики для України : (за матеріалами наук. доп. на засіданні Президії НАН України 8 жовт. 2014 р.) // Вісн. Національної академії наук України. 2014. № 12. С. 15-24.
3. Парламентські слухання на тему «Стан дотримання прав вимушено переміщених осіб та громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України та на території, не контрольованій українською владою в зоні проведення антитерористичної операції» (лютий 2016 р.). URL : <http://rada.gov.ua>.
4. Міністерство соціальної політики України URL: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=167122&cat_id=107177.
5. Міністерство соціальної політики України URL : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=176806&cat_id=36392.
6. Міністерство соціальної політики України URL : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article;jsessionid=51BCEC14D6C92C58A32EFB709A98E11F.app1?art_id=183637&cat_id=107177.
7. Балуська О.В., Чуприна О.О. Формування підходів до вирішення проблем внутрішньо переміщених осіб. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2015. № 4 (4). С. 16-23.
8. Корецька С.О. Соціальна політика України : теорія, методологія, механізми реалізації : монографія. Донецьк : Юго-Восток, 2010. 445 с.
9. Экономическая теория / С.В. Мочерный, В. К. Симоненко, В.В. Секретарюк, А.А. Устенко ; под ред. С. В. Мочерного. 2-е изд., испр. и доп. К.: Знання, КОО, 2003. 662 с.

References

1. Voinalovych I. A. (2014) Vymusheni pereselentsi: zarubizhnyi dosvid, stan ta realizatsiia yikh prav v Ukraini [Forced migrants: foreign experience, status and realization of their rights in Ukraine] // Sotsialno-trudovi vidnosyny: teoriia ta praktyka : zb. nauk. pr. / M-vo osvity i nauky Ukrainy, DVNZ «Kyiv. nats. ekon. un-t im. Vadyma Hetmana», In-t sots.-trud. vidnosyn ; redkol.: A. M. Kolot (holova) [ta in.]. Kyiv: KNEU, 2. 250-258 [in Ukrainian].
2. Libanova E. M. (2014). Vymushene pereselennia z Donbasu: masshtaby ta vyklyky dlia Ukrainy : (za materialamy nauk. dop. na zasidanni Prezydii NAN Ukrainy 8 zhovt. 2014 r.) [Forced relocation from Donbass: the scale and challenges for Ukraine: (according to the materials of sciences at the meeting of the Presidium of the National Academy of Sciences of Ukraine, October 8, 2014)] // Visn. Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy, 12,15-24. [in Ukrainian].
3. Parlamentski slukhannia na temu «Stan dotrymannia prav vymusheno peremishchenykh osib ta hromadian Ukrainy, yaki prozhyvaiut na tymchasovo okupovanii terytorii Ukrainy ta na terytorii, ne kontrolovani ukraïnskoïu vladoïu v zoni provedennia antyterorystychnoi operatsii» (liutyi 2016 r.) [Parliamentary hearings on the topic «The state of observance of the rights of internally displaced persons and citizens of Ukraine residing in the temporarily occupied territory of Ukraine and in the territory not controlled by the Ukrainian authorities in the area of the anti-terrorist operation» (February 2016)]. Retrieved from <http://rada.gov.ua> [in Ukrainian].

4. Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy [Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy] URL: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=167122&cat_id=107177 [in Ukrainian].
5. Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy [Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy] URL : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article?art_id=176806&cat_id=36392 [in Ukrainian].
6. Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy [Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy] URL: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article;jsessionid=51BCEC14D6C92C58A32EFB709A98E11F.app1?art_id=183637&cat_id=107177 [in Ukrainian].
7. Baluieva O. O., Chupryna O. O. (2015). Formuvannia pidkhodiv do vyrishennia problem vnutrishno peremishchenykh osib [Formation of approaches to solving the problems of internally displaced persons] // Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia. 4 (4), 16-23 [in Ukrainian].
8. Koretska S.O. (2010). Sotsialna polityka Ukrainy : teoriia, metodolohiia, mekhanizmy realizatsii : monohrafiia. [Social policy of Ukraine: theory, methodology, mechanisms of realization: monograph]. Donetsk : Yuho-Vostok, 2010 [in Ukrainian].
9. Mochernyi S.V., Symonenko V.K., Sekretariuk V.V., Ustenko A.A. (2003) Ekonomycheskaia teoriia [Economic theory]. K.: Znannia, KOO [in Ukrainian].

ANNOTATION

APPLIED ASPECTS OF THE STATE'S SOCIAL AND ECONOMIC POLICY: DEVELOPING A PROGRAM OF MEASURES TO SUPPORT INTERNAL DISPLACED PERSONS ON THE BASIS OF A SYSTEM APPROACH

*PUTINTSEV Anatoliy,
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Acting Head of the Department of Finance and Crediting,
Tavriysky National University named after V.I. Vernadskiy*

The theoretical approaches to the basics of the formation of the socio-economic policy of the state are defined. The essence, functions and goals of the socio-economic policy of the state are considered. As part of the applied aspects of the social and economic policy of the state, a program of measures to support internally displaced persons has been developed on the basis of a system approach. Priority measures have been proposed for organizational, regulatory, financial, economic, socio-medical and informational mechanisms that will help to create an integrated system of social and economic support and protection of internally displaced persons. We believe that taking into account foreign experience, individual initiatives of the Ukrainian government, as well as public organizations, it can be argued that the implementation of a balanced integrated policy that would cover all aspects of the lives of internally displaced persons can be relevant for Ukraine today. A comprehensive system of measures should be focused on specific target groups of the population that need support from the state, which explains the need to develop, adopt and implement special programs for the provision of socio-economic support.

Key words: socio-economic policy of the state, financing, financial assistance, socio-economic programs, jobs, government support, employment.

Lit.: 9.

АННОТАЦИЯ
ПРИКЛАДНЫЕ АСПЕКТЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ
ПОЛИТИКИ ГОСУДАРСТВА: РАЗРАБОТКА ПРОГРАММЫ
МЕРОПРИЯТИЙ ПОДДЕРЖКИ ВНУТРЕННИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦЕВ НА
ОСНОВЕ СИСТЕМНОГО ПОДХОДА.

ПУТИНЦЕВ Анатолий Васильевич,
кандидат экономических наук, доцент,
и.о. заведующего кафедрой финансов и кредита
Таврического национального университета имени В.И. Вернадского

Определены теоретические подходы к основам формирования социально-экономической политики государства. Рассмотрена сущность, функции и цели социально-экономической политики государства. В рамках прикладных аспектов социально-экономической политики государства разработана программа мероприятий поддержки внутренне перемещенных лиц на основе системного подхода. Предложены приоритетные меры организационного, нормативно-правового, финансово-экономического, социально-медицинского та информационного механизмов, которые будут содействовать созданию целостной системы социального-экономической поддержки и защиты внутренне перемещенных лиц. Считаем, что учитывая и заграничный опыт, отдельные инициативы украинского правительства, а также общественных организаций, можно утверждать, что актуальной для Украины сегодня может стать реализация взвешенной комплексной политики, которая охватывала бы все аспекты жизни вынужденных переселенцев. Комплексная система мероприятий должна быть ориентирована на конкретные целевые группы населения, которые нуждаются в поддержки со стороны государства, чем и обусловлена необходимость разработки, принятие и выполнение специальных программ предоставления социально-экономической поддержки.

Ключевые слова: социально-экономическая политика государства, финансирование, денежная помощь, социально-экономические программы, рабочие места, государственная поддержка, трудоустройство.

Лит.: 9.

Відомості про автора

ПУТИНЦЕВ Анатолій Васильович – кандидат економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри фінансів та кредиту Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (E-mail: putintsev1960@gmail.com, тел.: 050-184-75-04).

PUTINTSEV Anatoly. – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Acting Head of the Department of Finance and Crediting of Tavriysky National University named after V.I. Vernadskiy (E-mail: putintsev1960@gmail.com, tel.: 050-184-75-04).

ПУТИНЦЕВ Анатолий Васильевич – кандидат экономических наук, доцент, и.о. заведующего кафедрой финансов и кредита Таврического национального университета имени В.И. Вернадского (E-mail: putintsev1960@gmail.com, тел.: 050-184-75-04).

